

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Філософський факультет

Кафедра історії філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана
філософського факультету
проф. Комаха Л. Г.

«___» _____ 2019
р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Християнська теоретична спадщина та її рецепція у філософії Відродження

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
вид дисципліни

**03 Гуманітарні науки
033 Філософія
Бакалавр
Філософія
Вибіркова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2019/2020
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Ільїна Галина Володимирівна, д. ф. н., доцент, доцент кафедри історії філософії

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2019

Розробники: Ільїна Галина Володимирівна, д. філос. н., доцент кафедри історії філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО

«___»_____ 2019 року

Завідувач кафедри історії філософії

_____ (Кононенко Т. П)

Протокол № __ від «___» _____2019 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № __ від «__»_____ 2019 р.

Голова науково-методичної комісії _____ (Маслікова І. І.)

«___» _____ 2019 р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – розширити і конкретизувати знання філософії європейського Відродження на основі історико-філософського аналізу ренесансної рецепції християнської теоретичної спадщини.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та загальні характеристики розвитку історії філософії, зокрема бути ознайомлені із особливостями філософської думки Античності, та з основними напрямками і концепціями християнської філософії Середніх віків.

2. **Вміти** аналізувати інформацію, застосовувати загальнологічні прийоми і методи пізнання та міркування. Використовувати основні форми письмової та усної репрезентації результатів навчання (виконувати письмові аналітичні завдання, писати есеї та реферативні огляди літератури, робити доповіді).

3. **Володіти елементарними навичками** пошуку та систематизації інформації, оцінювання джерел інформації, навичками активного слухання, загальними засадами аргументації та рефлексивного читання філософських текстів.

3. Анотація навчальної дисципліни: навчальна дисципліна «Християнська теоретична спадщина та її рецепція в філософії Відродження» належить до переліку вибіркових дисциплін та викладається у п'ятому семестрі підготовки бакалаврів напряму «Філософія». Навчальна дисципліна знайомить студентів з джерелами та періодизацією філософії доби Відродження, визначає особливості генези, розвитку та трансформації середньовічних християнських теологічних концепцій у контексті їх впливу на філософію, естетику та візуалістику Ренесансу. Здійснюється порівняння рецепції античної та арабської теоретичної спадщини середньовічними християнськими та ренесансними мислителями. У курсі розглядаються ставлення філософів до таких тем, як теми Бога, душі, безсмертя, науки, освіти, мови, сприйняття, насолоди, сенсу життя, освіти, філософії та мистецтва.

4. Завдання (навчальні цілі) – провести історико-філософський аналіз та надати інтерпретацію провідних філософських тенденцій доби Відродження, визначити основні джерела світогляду мислителів зазначеної доби, а також сформулювати розуміння його значення в контексті становлення ранньомодерної філософії. У результаті навчання студенти мають водночас як оволодіти системним знанням ключових теоретичних набутоків заявлених у курсі філософських концепцій, так і критично та аналітично використовувати ці знання при формування власних стратегій мислення.

5. Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	джерела та періодизацію філософії доби Відродження, провідні теми та проблеми філософських дискурсів зазначеного періоду;	лекція, самостійна робота	письмова контрольна робота, семестрова індивідуальна самостійна робота, залік	10
1.2	відмінності рецепції античної спадщини середньовічними та	лекція, самостійна робота	письмові контрольні	15

	ренесансними мислителями (рецепції Платона та Арістотеля, епікуреїзму, пітагореїзму, неоплатонізму); особливості рецепції християнської теоретичної спадщини;		роботи, семестрова індивідуальна самостійна робота, залік	
1.3	історико-філософське значення доби Відродження	лекція, самостійна робота	письмова контрольна робота, індивідуальна самостійна робота	15
	Вміти:			
2.1	ідентифікувати та артикулювати філософські та світоглядні основи окремих концепцій філософії Відродження;	лекція, самостійна робота	письмові контрольні роботи, семестрова індивідуальна самостійна робота, залік	5
2.2	рефлексивно читати, інтерпретувати та коментувати класичні філософські тексти;	самостійна робота	письмові контрольні роботи, семестрова індивідуальна самостійна робота	5
2.3	аргументувати власне ставлення до ключових тем і проблем філософії;	самостійна робота	письмові контрольні роботи, індивідуальна самостійна робота, залік	5
2.4	виявляти історичний та соціокультурний контекст, в якому формувалися певні філософські позиції, та визначати генетичні взаємозв'язки між філософськими системами.	самостійна робота	письмові контрольні роботи, індивідуальна самостійна робота	5
	Комунікація:			
3.1	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої спеціалізованої літератури в підготовці до семінарських занять та написання самостійних робіт;	самостійна робота	письмові контрольні роботи, індивідуальна самостійна робота	10
3.2	презентувати результати самостійної роботи у відповідності до поставлених завдань	самостійна робота	письмові контрольні роботи,	5

	індивідуально або у групі.		індивідуальна самостійна робота	
3.3	взаємодіяти з колегами та викладачем у процесі підготовки завдань, вміти активно слухати та задавати запитання.	лекції, самостійна робота	письмові контрольні роботи, індивідуальна самостійна робота	5
	Автономність та відповідальність:			
4.1	Самостійно виконувати поточні та підсумкові завдання у відповідності до загальноприйнятих правил академічної доброчесності	самостійна робота	письмові контрольні роботи, семестрова індивідуальна самостійна робота	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (не обов'язково для вибіркових дисциплін)

7. Структура курсу: у курсі передбачено 3 змістових частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій. Завершується дисципліна заліком.

Перша частина курсу присвячена розгляду передумов становлення філософії Ренесансу: визначаються основні джерела та особливості епохи, ключові теми християнської філософії, що впливали на її формування; розглядаються відмінності освітніх проектів схоластів та гуманістів, визначаються фундаментальні засади філософії, естетики та візуалістики зазначеної доби.

Друга частина курсу присвячена особливостям та відмінностям рецепції античної спадщини у філософів Середніх віків та у філософії Відродження. Розглядається критика схоластичного аристотелізму італійськими гуманістами та поширення ідей Платона у Петрарки та флорентійських неоплатоніків. Визначаються впливи арабського аристотелізму у контексті формування особливостей християнського світогляду визначної доби.

Третя частина курсу розглядає особливості ренесансної інтерпретації класичних філософських проблем: Бога, смерті та безсмертя душі, краси та насолоди, мови та науки. Визначається філософське значення доби Відродження.

8. Схема формування оцінки

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (**знання** 1.1 -1.6), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (**вміння** 2.1-2.6; **комунікація** 3.1.-3.3; **автономність та відповідальність** 4.1.-4.3), що складає 60% загальної оцінки.

Критерії оцінювання:

1. *Семестрова індивідуальна самостійна робота (тема на вибір студента): 60 балів*

Робота складається з чотирьох етапів, кожна частина роботи здається послідовно, оцінюється окремо і представляє форми опрацювання різних аспектів однієї обраної теми. Загальна сума балів формується на основі суми оцінки за кожен етап.

1) Критерії оцінювання I етапу (реферативний огляд джерел з обраної теми):

20 балів – студент проводить в повному обсязі аналітичне опрацювання джерел, робить їх повний, сутнісний і всебічний реферативний огляд, робить відповідні посилання на обов'язкову та додаткову літературу, креативно та аргументовано викладає і вчасно здає роботу.

13-19 балів – студент проводить у повному обсязі аналітичне опрацювання джерел, у реферативному огляді наявні несуттєві неточності, може не вистачати аргументації у поясненнях, але зміст в цілому розкритий.

12 балів – огляд поверхневий, відсутні посилання на джерела літератури, порушені правила цитування, робота не самостійна, не відповідає поставленим вимогам.

2) Критерії оцінювання II етапу (аналітична та творча частина завдання):

20 балів – студент вчасно та в повному обсязі аналізує обрану тему, визначає ключові та найбільш вагомні проблеми та викладає їх послідовно, аргументовано та всебічно.

13-19 балів – наявні недоліки в аргументації, порушена послідовність викладу проблеми, наявні недоліки в розкритті змісту; робота виконана у достатньому обсязі, проте має неточності.

12 балів – робота поверхнева, відсутні посилання на джерела літератури, порушені правила цитування, робота не самостійна, не відповідає поставленим вимогам.

3) Критерії оцінювання III етапу (есей):

10 балів – студент пише есей на основі власної теми роботи: обрана тема розкрита глибоко, автономно, з достатньою кількістю посилань на джерела та власну ґрунтовну аргументацію, робота здається вчасно і у формі, що відповідає поставленим вимогам.

5-9 балів – наявні незначні недоліки у роботі – відсутня достатня аргументація, тема не розкрита, не чітко висловлені певні позиції, відсутні критичні чи аналітичні складові у роботі.

4 балів – тема не розкрита, не зрозуміла позиція автора щодо обраної теми, робота не самостійна.

4) Критерії оцінювання IV етапу (презентація результатів дослідження):

10 балів – студент творчо підійшов до презентації отриманих результатів, обрані слушні способи презентації, в презентації наявні елементи інтерактивності, мовлення та невербальні елементи презентації на високому рівні.

5-9 балів – студент виконав презентацію, але наявні недоліки щодо змісту чи форми викладу результатів дослідження.

4 бали – презентація виконана на невисокому рівні, поверхнєве розкриття змісту дослідження, обрана нерелевантна форма презентації результатів дослідження.

2. Модульна контрольна робота

10 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість у викладеній відповіді на поставлені питання.

9-8 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність у викладенні тексту письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6 балів - студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

3. Підсумкова контрольна робота:

10 балів - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та

аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість у викладеній відповіді на поставлені питання.

9-8 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність у викладенні тексту письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

6 балів - студент в цілому володіє навчальним матеріалом, але недостатньо розкриває зміст поставлених питань, не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

Оцінювання за формами контролю:

Види робіт		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 балів	Max – 80 балів
Модульна контрольна робота	Тема 1, 2, 3, 4, 5	«1» x 6 = 6	«2» x 5 = 10
Самостійна індивідуальна робота ¹	Тема на вибір студента.	«12» x 3 = 36	«20» x 3 = 60
Підсумкова контрольна робота		«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10

Підсумкове оцінювання у формі заліку підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів), яка визначається як сума (проста або зважена) балів за систематичну роботу впродовж семестру. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру. Таким чином, підсумкова оцінка складається із суми семестрової кількості балів та підсумкової контрольної роботи

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	ПКР (підсумкова контрольна робота) / залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

Шкала відповідності:

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

**СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

№ п/п	Назва теми	Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина I. Від схоластики до «гуманістів»: основні теми та проблеми філософії пізнього середньовіччя та раннього Ренесансу				
1.	Вступ до курсу. Джерела та періодизація філософії доби Відродження	1		
2.	Концепція Бога: рецепція головної теми християнської філософії в теологічних розвідках доби Відродження.	5	0	2
3.	Від схоластики та «гуманістів»: народження нового типу філософської культури	2	0	2
4.	Естетика та візуалістика Ренесансу	2		2
	Модульна контрольна робота №1	2		
Частина II. Християнські рецепції античної та арабської спадщини у добу Відродження				
5.	Рецепції пітагореїзму та епікуреїзму в християнській естетиці Середньовіччя та у добу Відродження	2	0	2
6.	Платон і Арістотель в християнських інтерпретаціях пізнього Середньовіччя та Ренесансу	2	0	2
7.	Християнські рецепції арабської філософії	2	0	2
Частина III. Від високого Ренесансу до раннього Модерну				
8.	Смерть і безсмертя душі в філософії високого Відродження	2	0	2
9.	Філософія мови в контексті гуманістичних та містичних розвідок ренесансних філософів	2	0	2
10.	Межі науки та проблема організації наукового знання	2	0	2
11.	Філософське значення доби Відродження	2	0	2
	Презентація результатів семестрової індивідуальної роботи	2		
	Підсумкова контрольна робота	2		
	Індивідуальна самостійна робота			20
	Всього	30	0	56

Загальний обсяг годин 82, в тому числі:

Лекцій – **30** год.

Семінари – **0** год.

Консультації – **2** год.

Самостійна робота - **50**

Форма підсумкового контролю – залік

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Александрова О. В. Філософія Середніх віків та доби Відродження. К., 2002.
2. Історія філософії: Підручник / За ред. В.І.Ярошовця. К., 2010.
3. Історія філософії. Словник / за заг. редакцією д.ф.н., проф.В.І.Ярошовця. К., 2012.
4. Філософія: історія, суспільство, освіта / Л.В.Губерський, В.Г.Кремень, В.В.Льїн. К., 2011.
5. The Cambridge Companion to Renaissance Philosophy / ed. by J.Hankings. Cambridge, 2007.

Додаткова:

1. Аліг'єрі Данте. Божественна комедія (Пекло). Пер. з італ: М. Стріха. Львів, 2013.
2. Данте Аліг'єрі. Vita nova = Нове життя. К., 2016.
3. Армстронг К. Биография Бога: все, что человечество успело узнать. М., 2012.
4. Бонаventura. Путівник мислі до Бога. Львів, 2014.
5. Брэдшоу Д. Аристотель на Востоке и Западе. М., 2012.
6. Де Либера А. Средневековое мышление. М., 2004.
7. Доддс Э. Язычник и христианин в смутное время: некоторые аспекты религиозных практик в период от Марка Аврелия до Константина. СПб, 2003.
8. Жильсон Э. Данте и философия. М., 2010.
9. Жильсон Э. Философия в средние века. М., 2010.
10. Итальянское Возрождение: гуманизм второй половины XIV в. – первой половины XV века / Сост. и пер. Н.В. Ревякина. — Новосибирск, 1975.
11. Итальянские гуманисты XVI века о церкви и религии [Антология]. — М., 1963.
12. Кузанский Н. Сочинения. – М., 1979. – Т. I.
13. Ле Гофф Ж. Середньовічна уява. Львів, 2007.
14. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець. Харків, 2007.
15. Монтень М. Проби. Т.І. К., 2005.
16. Панофски Э. Перспектива как «символическая форма». М., 2009.
17. Панофский Э. Ренессанс и «ренессансы» в искусстве Запада. М., 2006.
18. Петрарка Ф. Моя тайна или книга бесед о презрении к миру // Петрарка. Лирика. Автобиографическая проза. М., 1989.
19. Роттердамський Еразм. Похвала глупоті. Домашні бесіди. К., 1993.
20. Сочинения итальянских гуманистов эпохи Возрождения (XV в.). М., 1985
21. Тейлор Ч. Секулярна доба. К., 2013.
22. Тома Аквінський. Компендіум теології. К., 2011.
23. Українські гуманісти епохи Відродження (Антологія): У 2 т. Упоряд., склав примітки та словник імен, назв, термінів В. Литвинов; перекл. з лат. В. Литвинов та ін. — К., 1995.
24. Хейзинга Э. Осень Средневековья. К., 1994.
25. Шестаков В. Философия и культура эпохи Возрождения. СПб, 2007.
26. Эко У. Искусство и красота в средневековой эстетике. СПб, 2003.
27. Эко У. Поиски совершенного языка в европейской культуре. СПб., 2007.
28. Эко У. Эволюция средневековой эстетики. СПб., 2004.
29. Internet Encyclopedia of Philosophy. A peer-reviewed academic resource: [сайт] URL: <https://www.iep.utm.edu/a/>
30. Henderson J. The Construction of Orthodoxy and Heresy: Neo-Confucian, Islamic, Jewish, and Early Christian Patterns. Albany, NY, 1998.
31. Stanford Encyclopedia of Philosophy : [сайт] // <https://plato.stanford.edu/index.html>.
32. The Cambridge Companion to Medieval Philosophy / ed. by A.S.McGrade. Cambridge, 2003.